

Arheoloģiskais tērps kā ierosmes avots dizaina izstrādājuma izgatavošanā

Laura Hofmane, Jelgavas 4. vidusskola

<https://youtu.be/fiPzuz8DDpw>

Mērķis: veicināt interesi par arheoloģiskajiem tērpiem un izmantot tos kā iedvesmas avotu dizaina izstrādājuma izgatavošanā.

Mērķauditorija: 9. klase

Izmantošanas iespējas mācību procesā

Mācību tēmas ievadā izmantojams kā uzskates materiāls (mācību ekskursiju), lai iepazīstinātu ar arheoloģiskajiem tērpiem un to daļām, lai tās turpmāk izmantotu kā iedvesmas avotu dizaina izstrādājuma izgatavošanā.

Satura izklāsts

Mācību ekskursija "Arheoloģisko tērpu izpēte" video formātā tika veidota, lai gūtu ieskatu par arheoloģiskajiem tērpiem un to nozīmi kultūrvēsturiskajā mantojumā. Šajā mācību ekskursijā skolēni nonāk pie izpratnes, kā arheoloģiskais tērps atšķiras no etnogrāfiskā tautastērpa un kādas tērpa daļas tajā ietilpst, redz iespējas izmantot šo tērpu kā iedvesmas avotu dizaina izstrādājuma izgatavošanā. Pēc šī video noskatīšanās, lai nostiprinātu tikko iegūtās jaunās zināšanas par arheoloģiskajiem tērpiem, skolēni spēlē *kahoot.it* izveidotu spēli. Pēc tam, atsaucoties gan uz mācību ekskursiju, gan uz spēli, skolēniem tiek piedāvāta darba lapa, lai novērtētu skolēnu iegūtās zināšanas par arheoloģiskajiem tērpiem ar formatīvo vērtējumu. Noskatoties mācību ekskursiju, izspēlējot spēli un aizpildot darba lapu, skolēniem būtu jāizprot arheoloģisko tērpu nozīmi kultūrvēsturiskajā mantojumā, arheoloģiskā tērpa daļas. Skolēniem būtu jāspēj izvēlēties kādu konkrētu tērpa daļu, no kuras varētu iedvesmoties, lai izveidotu dizaina izstrādājumu.

Kahoot.it spēles jautājumi pēc mācību ekskursijas

1 - Quiz Kā sauc šo tērpu? 	2 - Quiz Kādi ir arheoloģiskā tēr...
☐ Nacionālais tērps ✗	☐ Kurpes ✗
☒ Arheoloģiskais tērps ✓	☐ Zamša puszābaki ✗
☐ Arheoloģiskais tautastērps ✗	☒ Ādas puszābaki ✓
☐ Etnogrāfiskais tautastērps ✗	☐ Pastalas ✗

3 - True or false
Etnogrāfiskie tautastēr...

30 sec

True False

4 - True or false
Arheoloģiskie tērpi tika ...

30 sec

True False

5 - Quiz
Kā sauc šo tērpa daļu?

60 sec

Kleita Apmetnis Vamzis Vanzijs

6 - Quiz
Kā ir iegūtas krāsas arh...

60 sec

No dzīvniekiem No augiem No sintētiskajām krāsvielām No batikas krāsām

7 - Quiz
Kādā aušanas tehnikā ir...

60 sec

Audeņu aušanas tehnika Vienas adatas pinuma tehnika Mezglošanas tehnika Celaiņu darināšanas tehnika

8 - Quiz
Kura josta ir no arheolo...

60 sec

Josta ar brūnajiem diegēm Josta ar rozā diegēm Abas jostas Neviena no jostām

9 - Quiz
Kādā tehnikā ir darināti ...

60 sec

Tamborējums Adījums Aušana Adatas pinums

10 - Quiz
Kā mūsdienās pētnieki ...

60 sec

No arheoloģiskajiem izrakumiem. No etnogrāfiskajiem izrakumiem. No grāmatām. No muzejiem

Etnogrāfiskais tautastērps un arheoloģiskais tērps

Stundas tēmas: Arheoloģiskais tērps un etnogrāfiskais tautas tērps. Arheoloģiskā tērpa daļas.

Sasniedzamais rezultāts: Zina arheoloģiskā tērpa daļas un to valkāšanas tradīcijas. Iepazīstas ar dizaina procesa soļiem.

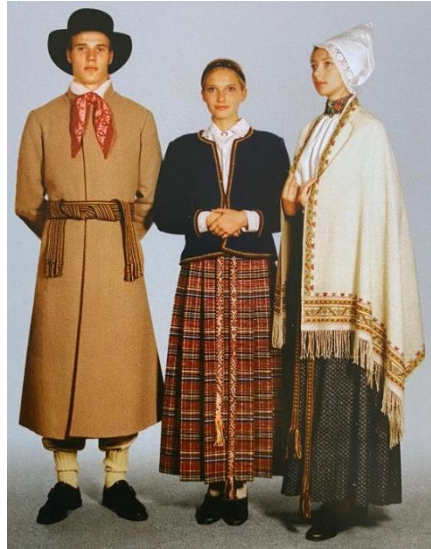
Pēc virtuālās ekskursijas darba lapā izpildi uzdevumus par arheoloģiskajiem tērpiem un etnogrāfiskajiem tautastērpiem. Aizpildītu lapu ievieto Google Drive klases mapē.

Virtuālās ekskursijas links: <https://youtu.be/fiPzuz8DDpw>

1. uzdevums (1p) Ieraksti tukšajos tabulas laukos, kādus tērpus valkāja šajos gadsimtos.

	7.-13. gs.
	No 19. gs.

2. uzdevums (10p) Zem attēliem ieraksti tērpa nosaukumu. Tabulā ieraksti tērpa daļai atbilstošo burtu. (A-arheoloģiskais tērps, E-etnogrāfiskais tautas tērps)

Nieburs	
Ādas puszābaki	
Celu josta	
Adītas zeķes	
Audenes josta	
Bronzas rotas	
Kurpes	
Linu krekls līdz potītēm	
Linu krekls līdz gurniem	
Kājauti	

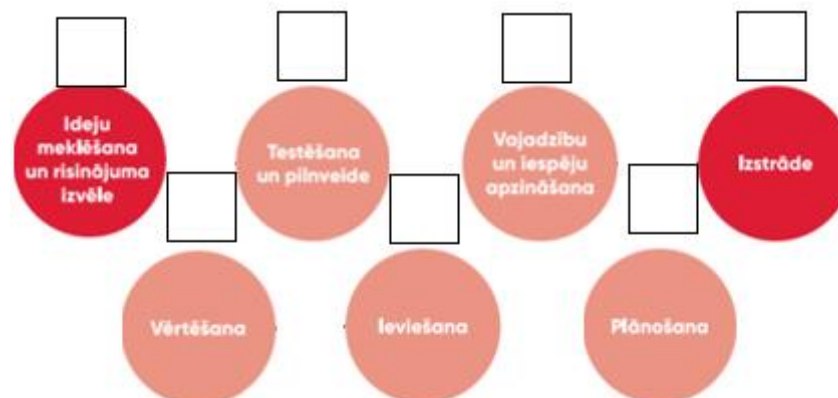
3. uzdevums (2p) Uzraksti vismaz 3 teikumus par tērpu nozīmi kultūrvēsturiskajā mantojumā (tavuprāt).

---

4. uzdevums Sarindo dizaina procesa soļus, tavuprāt, pareizā secībā. Virs katra dizaina procesa posma pieraksti tā secības nr.

Izmantoto avotu saraksts

Anteins, A. (1988). *Bronza Latvijā*. Rīga: Zvaigzne.

Grasmane, M. (2013). *Latviešu tautas tērpi. Raksti. Izšūšana*. Rīga: Senā klēts.

Jansone, A. (2009). *Latviešu tradicionālais tautastērps un tā valkāšanas tradīcijas*. Rīga:

Nemateriālā kultūras mantojuma valsts aģentūra

Mikāns, J. (2014). *Seno baltu rotas*. Rīga: Tautas mākslas centrs.

Pīgozne, I. (2012.). *Latvian folk dress*. Rīga: The Latvian Institute.

Tautastērpu centrs "Senā klēts"

Zariņa, A. (1970). *Seno Latgaļu apģērbs*. Rīga: Zinātne.

Zariņa, A. (1992). *Īsa Latvijas seno iedzīvotāju apģērba vēsture*. Rīga: Tautas izglītības ministrija.

Žeiere, I. (2017). *Arheoloģiskais tērps, tā darināšana, valkāšana mūsdienu Latvijā*. Rīga: Latvijas Nacionālais kultūras centrs.